

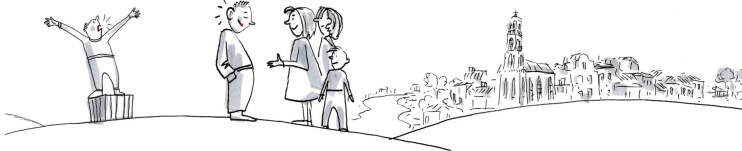
TRENDBUREAU OVERIJSSEL

TRENDWEB 2025

VNG OVERIJSSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

ONZE OPDRACHT: HET DEBAT OVER DE TOEKOMST VAN OVERIJSSSEL ONDERSTEUNEN

VNG OVERIJSSSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

Trendbureau Overijssel is in 2007 opgericht op initiatief van de Staten van Overijssel.

Onze opdracht om het debat over de toekomst van Overijssel te ondersteunen met kennis en toekomstverkenningen. Sindsdien fungeert Trendbureau als inhoudelijk onafhankelijk onderdeel van de Provincie Overijssel.

Ons werk delen we via eigen publicaties en bijeenkomsten. Daarnaast werken we, vanuit onze onafhankelijke positie, ook graag en vaak mee aan de toekomstvragen van derden in Overijssel.

De inhoudelijke en onafhankelijke positie van Trendbureau Overijssel wordt geborgd door de onafhankelijke [programmaraad](#). Zij stelt het werkprogramma vast en ziet toe op ons werk.

DE TOEKOMST IS OPEN, NIET LEEG

Trendbureau Overijssel:

- onderzoekt, bevraagt en speelt met **toekomst(en)**,
- verkent **lange termijnontwikkelingen** en
- versterkt daarmee **toekomstgeletterdheid**,
- met **eigen verkenningen**
- **en als sparringpartner** bij toekomstvragen van anderen.

VNG OVERIJSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

Verkenningen van Trendbureau richten zich echt op het doordenken van onderwerpen: Dat deden we in de afgelopen jaren onder andere met verkenningen naar Nieuw publiek Leiderschap, Corona Chronicles, Toekomst Werk, en nu met de allernieuwste publicatie over Kunst en Cultuur.

TRENDBUREAU OVERIJSSSEL

BIJDRAGEN AAN TOEKOMSTVRAGEN VAN ANDEREN

Bewonersbijeenkomst Oldenzaal 2040 | Gemeenteraad Enschede – themasessie
Ouder worden in Enschede | Heidagen van colleges van B&W | Bijeenkomsten
rond perspectiefnota's | VNG Overijssel Platform Informatiesamenleving | Heidag
Netwerk Overijsselse bibliotheekdirecteuren | Presentatie programmamanagers
IPO | Presentatie Trendweb Interbestuurlijk Strategen Netwerk | Programma
Anders kijken is meer zien op Het Grootste Kennisfestival

VNG OVERIJSSSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

We delen onze kennis via publicaties waarbij we altijd zoeken naar passende vormen. Publicaties zoals boeken, maar soms ook een spel, een podcast, video's, briefwisselingen, bijeenkomsten en signalementen. We dragen op vele manieren en in vele vormen bij aan toekomstvragen van derden. Eigenlijk is dat altijd maatwerk.

VERKENNING TOEKOMST VOOR WERK, WERK VOOR TOEKOMST

PRESENTATIE WERKSESSIE STRATEGISCHE KENNISAGENDA IPO | 11.06.2025

Onze verkenning naar werk is in 2023 afgerond. Daarbij dagen we uit om anders na te gaan denken over werk. ‘We willen werken aan een Overijssel waarin iedereen een waardevolle bijdrage kan leveren, passend bij ieders capaciteiten nu en in de toekomst.’ Deze wens formuleert een ambitie die velen in Overijssel onderschrijven;

in de praktijk niet eenvoudig want wie zich verdiept in de wereld die achter deze ambitie schuilgaat stuit op meer vragen dan antwoorden. Want wie is ‘iedereen’? Wanneer is iets ‘een waardevolle bijdrage’? Hoe (h)erkennen we capaciteiten? Waaraan willen we dat er bijgedragen wordt?

Wat is de rol van werk? Wie op zoek wil naar nieuwe antwoorden, moet beginnen met een open gesprek over de rol van werk voor de toekomst van Overijssel, waarin overtuigingen tegen het licht gehouden worden en nieuwe perspectieven verkend. Het maakt uit hoe je denkt, kijkt en spreekt over werk! ‘Ons WERKpakket geeft aanknopingspunten om anders na te denken en andere vragen te stellen over werk.

VERKENNING KUNST EN CULTUUR IN DE SAMENLEVING

VNG OVERIJSSSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

En dan vers van de pers: een nieuwe verkenning naar de rol van kunst en cultuur in de samenleving. Kunst en cultuur is voor velen een verzameling objecten en activiteiten waar mensen van kunnen genieten. Anderen zien kunst en cultuur als een productieve sector die bijdraagt aan de economie van en het welzijn in een land. Bij weer anderen groeit het besef dat kunst en cultuur ook helpen bij het begrijpen van een snel veranderende wereld als die veranderingen nog niet eenvoudig in woorden te vatten zijn. Daarbij dragen ze ook bij aan het gevoel ergens bij te horen. Thuis te zijn, ook als dat ver weg is van waar je wieg eens stond. Er zijn verschillende manieren waarop je naar kunst en cultuur kan kijken. In het boek worden handvatten gegeven om te kijken vanuit al die verschillende perspectieven en op zoek te gaan naar nieuwe inzichten voor de toekomst van kunst en cultuur in Overijssel.

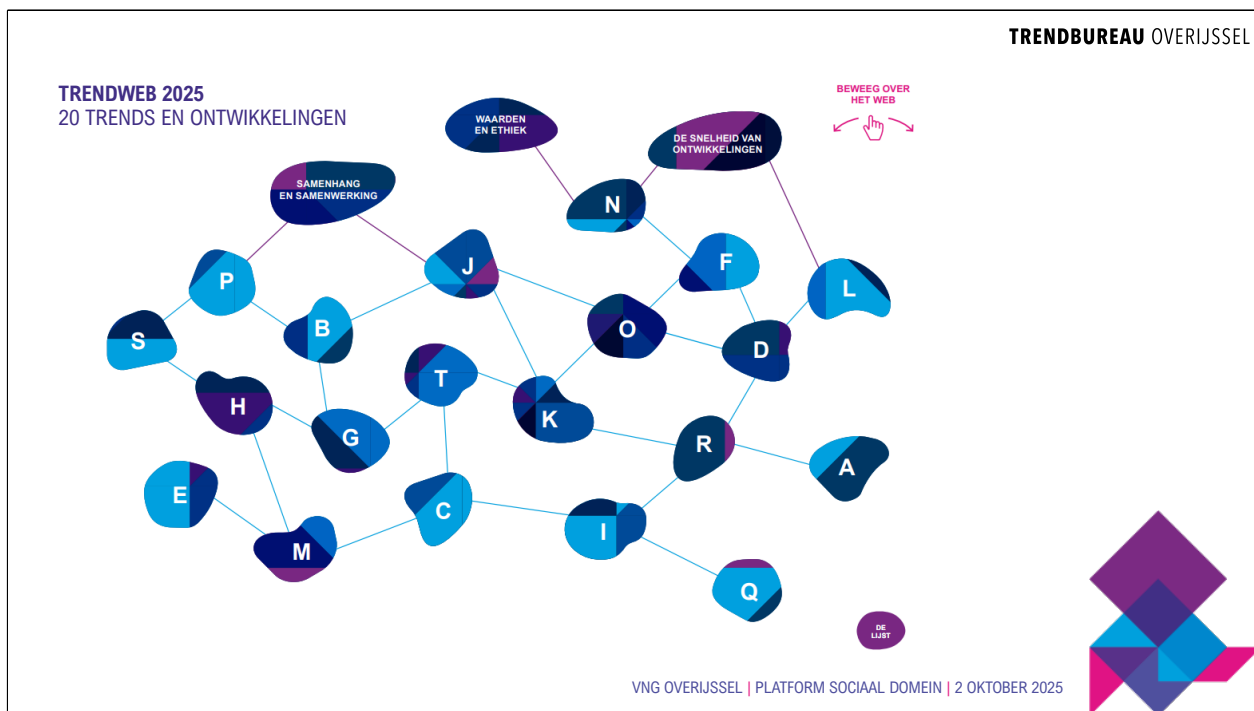

En dan het Trendweb, het belangrijkste onderwerp en voornaamste reden dat ik hier ben vandaag. We maakten Trendweb 2025 in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. Volgend jaar volgt een aanvulling voor de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van 2027.

Het Trendweb beschrijft nieuwe en terugkerende trends. Naast thema's uit eerdere edities (Trendweb 2021 en 2022) belichten we ook nieuwe ontwikkelingen die nu meer aandacht verdienen. De trends en ontwikkelingen zijn gebaseerd op rapporten van gerenommeerde onderzoeksinstituten, planbureaus en adviesraden en verrijkt met Overijsselse data en voorbeelden. Ook wordt de relevantie voor Overijsselse gemeenten beschreven.

We maken de Trendwebs in eerste instantie met het oog op schrijvers en samenstellers van lokale verkiezingsprogramma's, maar de ervaring leert dat ze breder gebruikt worden: ook voor beleidsrapporten, visies en perspectiefnota's worden ze gebruikt. De Trendwebs zijn met name op het lokale (of provinciale) bestuur gericht, toepasbaar voor Overijssel, geschreven met gemeenteraadsleden en samenstellers van verkiezingsprogramma's in het achterhoofd. Om alle politieke partijen te kunnen bedienen is neutraliteit en objectiviteit in de teksten essentieel. We geven

dan ook geen adviezen, maar bieden met name informatie op basis waarvan partijen zelf hun kleur kunnen bepalen.

We vinden het belangrijk om door te verwijzen naar relevante informatie, daarom staan aan het einde van ieder lemma links die we hebben geraadpleegd en die de lezer zelf ook uitnodigen om daarin verder te lezen als ze behoefte hebben aan meer informatie.

Het Trendweb is bewust een web en bewust een digitale uitgave. Het laat zien dat thema's onderling verbonden zijn. Aan het einde van ieder lemma staat een suggestie om verder te lezen. Zo helpt het Trendweb te ontdekken hoe de trends met elkaar samenhangen en wat dit kan betekenen voor uw stad, dorp of wijk. Het nodigt uit om je eigen routes te volgen in het vinden van informatie. Ik neem u even kort mee op zo'n route, maar nodig u ook uit om later, zelf, rustig uw eigen route te vinden in ons web.

F EEN GROENE GEZONDE LEEFOMGEVING

Groen is goed voor de mens. Contact met de natuur zorgt voor meer geluk en minder stress. Volgens onderzoekers stimuleert natuur vitaliteit, creativiteit en ontmoeting tussen mensen.¹ Een groene en gezonde omgeving staat dan ook prominent op vele agenda's en komt terug in vele onderzoeken en adviezen. Positieve gezondheid en aandacht voor een groene en gezonde leefomgeving is steeds vaker een onlosmakelijk onderdeel van uiteenlopende plannen, ontwerpen, programma's en agenda's.²

De omgeving waarin mensen wonen, werken en leven heeft invloed op de gezondheid, op de manier waarop en de mate waarin we bewegen, ontspannen en ons verplaatsen. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) beschrijft de gezonde leefomgeving als 'een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is'.

Lang werd er onderscheid gemaakt tussen de gebouwde omgeving en de wereld daarbuiten. Bebouwing werd gezien als tegenpool van natuur en de overtuiging dat er door bebouwing natuur verloren gaat, was dominant. Maar natuur en de gebouwde omgeving inclusief al haar inwoners gaan steeds vaker samen. Zowel in bestaande bebouwing als in nieuwbouwwijken hebben natuur en water in toenemende mate een plek.³ Bijvoorbeeld door aanleg van groenstroken, parken en wateropvang in bijvoorbeeld waai's.⁴ In steeds meer gemeenten wordt de 3-30-300 regel toegepast in ruimtelijk ontwerp. Deze regel stelt dat iedereen vanuit huis, werk- of studieplek minimaal drie volwassen bomen moet kunnen zien, dat elke buurt een bladerdek van 30% moet hebben en dat de maximale afstand tot het dichtstbijzijnde park of andere groene plek van hoge kwaliteit 300 meter is.⁵ Het is een simpel en goed meetbaar principe.

KLIK EN GA NAAR:
DE LUK
HET WEB

Figuur 1: De 3-30-300 regel. Bron: UNECE⁶

Gezond is meer dan groen

Een gezonde leefomgeving gaat over meer dan alleen het beschermen tegen ongezonde invloeden. De inrichting van de leefomgeving kan ook de gezondheid bevorderen door uit te nodigen om meer te bewegen, stress te verminderen en ervaren, en elkaar te ontmoeten.⁷

Er is steeds meer aandacht voor de natuurkant van de leefomgeving, maar het is van belang om ook de sociale effecten en gezondheidseffecten van een groene omgeving een plek te geven in ruimtelijk beleid. Dat is vaak nog best een uitdaging.

De mate waarin mensen gezond of ongezond zijn, hangt voor een deel samen met de inrichting van hun directe leefomgeving.⁸ Dan gaat het niet alleen over effecten op gezondheid van bijvoorbeeld luchtvervuiling, nabije voorzieningen, sociale cohesie of het faciliteren van actieve mobiliteit, maar ook om de leefomgeving als geheel en de mate waarin dat een prettige en gezonde omgeving is om in te wonen, verblijven en bewegen.⁹ Zo is er een verband tussen overgewicht en obesitas en de fysieke en

TRENDWEB OVERIJSEL

Klik hier en lees meer over:

- Van mobiliteit naar bereikbaarheid
- Demografie
- Herontdekking van de gemeenschap
- Cultuur en Sport

LEMMAF

KLIK EN GA NAAR:

TRENDWEB
OVERIJSEL

- ¹ Wageningen University & Research (18 oktober 2019). Groen: goed voor de gezondheid. Geraadpleegd op 25 februari.
- ² Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (z.d.). Gezonde leefomgeving. Geraadpleegd op 26 maart.
- ³ Trendbureau Overijssel (2020). Signalement: De gemaakte plannen.
- ⁴ Boogaard, F. (15 juli 2020). Een wadi kan je eigenlijk overal aanleggen. Kennisportaal Klimaatadaptatie. Geraadpleegd op 27 maart 2025.
- ⁵ United Nations Economic Commission for Europe (2021). Policy brief: Sustainable Urban and Peri-urban Forestry – An Integrative and Inclusive Nature-Based Solution for Green Recovery and Sustainable, Healthy and Resilient Cities, p.17.
- ⁶ Idem.
- ⁷ Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (2018). De stad als gezonde habitat: gezondheidswinst door omgevingsbeleid. Geraadpleegd op 26 maart 2025.
- ⁸ Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (z.d.). Gezonde en sociale leefomgeving. Geraadpleegd op 12 mei 2025.
- ⁹ Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (4 juli 2022). WOZO: Programma Vrouwen, Ouderenzorg en Zorg voor Ouderen. Geraadpleegd op 26 maart 2025.
- ¹⁰ Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (november 2018). Nationaal Preventieakkoord: Naar een gezonder Nederland.
- ¹¹ Verderbos, J., Hooger, K., & Van Loenen, T. (januari 2023). Leefomgeving en Gezondheidsverschillen. Pharos. Geraadpleegd op 7 maart 2025.
- ¹² Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, & Nederlandse Sportraad (2024). Zorg voor gezond bewegen. Brief aan Minister Keijzer. Geraadpleegd op 7 maart 2025.
- ¹³ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (z.d.). Gids Gezonde Leefomgeving. Geraadpleegd op 14 maart 2025.
- ¹⁴ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (z.d.). Leefbare gezonde stad. Geraadpleegd op 26 maart 2025.
- ¹⁵ Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (z.d.). Aankpak Gezonde Gemeente | Loket Gezond Leven. Geraadpleegd op 26 maart 2025.

TRENDWEB 2025

VNG OVERIJSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

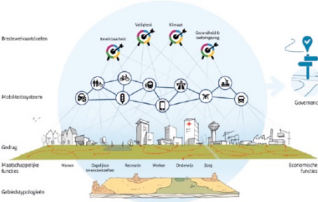
Zie: <https://trendbureauoverijssel.nl/verkenningen/trendweb-2025>

A VAN MOBILITEIT NAAR BEREIKBAARHEID

Hoe kom je op werk of school, bij winkels of de dokter? Om te kunnen deelnemen aan sociale activiteiten of om voorzieningen te kunnen bereiken, moeten mensen zich verplaatsen van de ene plek naar de andere. Bereikbaarheid gaat over gemak waarop mensen hun bestemming kunnen bereiken. Die bereikbaarheid hangt af van de afstand die mensen daarvoor moeten overbruggen, maar ook van de middelen die mensen ter beschikking hebben om dat te doen. Voor iemand met een eigen auto is een voorziening vaak eenvoudiger te bereiken dan voor iemand die afhankelijk is van het openbaar vervoer.¹

Lang ging de aandacht van overheden uit naar het realiseren van infrastructuur die nodig is om van de ene plek naar de andere te komen: het aanleggen van wegen, fietspaden en openbaarvervoerlijnen. Infrastructuurbeleid veranderde vervolgens in mobiliteitsbeleid, waarbij de focus steeds meer kwam te liggen op de wijze van verplaatsing. Nu is er een verschuiving zichtbaar van mobiliteit richting bereikbaarheid: niet de verplaatsingen zelf staan centraal maar de doelen van die verplaatsingen. Volgens onderzoekers heeft een focus op bereikbaarheid het voordeel dat de voor- en nadelen van mobiliteit beter kunnen worden afgewogen. Dit zorgt ook voor meer samenhang in ruimtelijke ordening, het verbeteren van de leefbaarheid van gebieden en het bereiken van economische en maatschappelijke doelen waarvoor bereikbaarheid belangrijk is.² In 2023 schreven de toenmalige minister en staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat dat 'het Rijk bouwt aan een meer integraal bereikbaarheidsbeleid'.³ Met de figuur op de volgende bladzijde liet het ministerie zien hoe bereikbaarheidsdoelen samenhangen met doelen voor verkeersveiligheid, klimaat, gezondheid & leefomgeving en hoe de verschillende maatschappelijke functies van mobiliteitsystemen (auto's, fietsen en openbaar vervoer) bijdragen. Ook provincies en gemeenten nemen bereikbaarheid steeds meer als uitgangspunt voor hun mobiliteitsbeleid.

KLIK EN GA NAAR:
 TRENDWEB 2025
 TRENDBUREAU OVERIJSSSEL

Figuur 1: Integrale aanpak mobiliteitsvisie. Bron: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat⁴

Voorzieningen

Een benadering vanuit bereikbaarheid begint met de vraag wat bereikbaar moet zijn. In de meeste bereikbaarheidsstudies kijken onderzoekers naar zorg (huisartsen en ziekenhuizen), scholen en werklocaties, supermarkten en bibliotheken. Dit zijn voorzieningen waar mensen niet al te ver vandaan willen wonen. Soms omdat het voorzieningen zijn waar mensen bijna dagelijks gebruik van maken en soms omdat de afstand geen barrière moet opleveren als je het nodig hebt.

Onderzoek van de Provincie Overijssel laat zien dat het aandeel Overijsselaars dat verder dan 4 kilometer van een huisarts, basisschool of super- ➔

TRENDWEB 2025

Zie: <https://trendbureauoverijssel.nl/verkenningen/trendweb-2025>

TRENDWEB OVERIJSEL

LEMMA A

bepikt het ontbreken van openbaar vervoer hun mogelijkheden om een baan te vinden aanzienlijk. Dat laatste kan zeker een rol spelen voor mensen in laagbetaalde banen, werk buiten 'normale' kantooruren, of ver van woonlocaties. Denk aan industriële bedrijventerreinen met volcontinue bedrijven of aan nachtdiensten in zorginstellingen.

Relevantie voor Overijsselse gemeenten

Zoals gezegd nemen steeds meer overheden bereikbaarheid als uitgangspunt voor hun mobiliteitsbeleid. Daarbij gebruiken ze vaak het STOMP-principe als leidraad. Dit principe gaat uit van de volgende prioritering in mobiliteit:

S	Stapten (ripen)
T	Trappen (stetren)
O	Openbaar vervoer
M	Mobiliteitsdiensten, zoals deelsauto's en taxi's
P	Privéauto

Dit vraagt om een integrale benadering van infrastructureel beleid (aanleggen van fietspaden, spoor en wegen), ruimtelijk beleid (locaties van woongebieden, voorzieningen en bedrijventerreinen), aanbesteding van concessies voor bussen en specifieke voorzieningen vanuit bijvoorbeeld Wmo en doelgroepenvervoer. Als daarbij ook wordt gekeken naar de specifieke omstandigheden van diverse groepen mensen, kan mobiliteitsbeleid zich verder ontwikkelen tot een bereikbaarheidsbeleid. Hiervoor is afstemming nodig tussen verschillende beleidsdomeinen en tussen verschillende bestuurslagen.

KLIK EN GA NAAR:

[DE LAATST](#)
[HET MEEST](#)

Klik hier en lees meer over:

- G Woningbouw: op zoek naar balans tussen vraag en aanbod
- O Demografische ontwikkelingen
- J Bestaans(on)zekerheid
- K Een arbeidsmarkt met steeds meer gaten

TRENDWEB 2025

VNG OVERIJSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

Zie: <https://trendbureauoverijssel.nl/verkenningen/trendweb-2025>

J BESTAANS(ON)ZEKERHEID

Sinds de grondwetwijziging van 1983 staat in artikel 20: 'De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid'. Lid 3 van dat artikel stelt: 'Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege'.¹ De overheid in dit grondwetartikel zijn de Rijksoverheid en gemeenten, die gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen voor de ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben.

De afgelopen jaren zijn verschillende rapporten verschenen die aangeven dat deze 'zorg der overheid' vaak tekortschiet, of erger nog, dat het de overheid zelf is die de bestaanszekerheid van mensen ondermijnt.² Schrijnend genoeg vaak in relatie tot regelingen die er juist op gericht zijn om het tegenovergestelde te doen. Denk aan de affaires rond de kinderopvangtoeslag³ en de huurotoeslag⁴ bij de Belastingdienst, aan de fouten met de uitkeringen vanuit de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA)⁵ door de Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en aan de onrechtmatige wijze waarop de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)⁶ studenten controleerden op mogelijk misbruik van een uitwonendenbeurs.⁷ De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) schreef in 2023 zelfs: 'De bestaanszekerheid als grondwettelijke zorg van de overheid is in crisis'.⁸ Samen met het UWV en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) nepen ze in 2024 op tot de ontwikkeling van een 'Dellaplan voor een bestaanszeker Nederland'.⁹

Bestaan en zekerheid

Wanneer heeft iemand 'recht op bijstand'? Wie bepaalt of iemand al dan niet in zijn of haar bestaan kan voorzien? Artikel 20 van de grondwet zegt niets over deze vragen, die bij de uitwerking daarvan wel worden gesteld. Al lang voor 1983 is er beleid gericht op armoedebestrijding en

BIJSTAND

DE LIND

HET WEG

KLIEK EN GA NAAR:

bijstand. De aandacht gaat daarbij primair uit naar de inkomenspositie van inwoners.⁹ Het probleem is dat een eenzijdige focus op inkomen, zonder rekening te houden met uitgaven die voortkomen uit specifieke omstandigheden, een onvolledig beeld geeft van armoede. Dit komt tot uitdrukking in de verschillende termen waarin steeds vaker wordt gesproken over armoede: energiearmoede, die samenhangt met de kwaliteit van woningen, vervoersarmoede, die samenhangt met de woon- en werklocatie en eventuele fysieke beperkingen, en menstruelearmoede.¹⁰

Inkomen is zeker belangrijk, maar wel gerelateerd aan de bestemming van dat inkomen. Dat komt sterk naar voren uit de antwoorden van burgers op de vraag wat er volgens hen wordt bedoeld met 'bestaanszekerheid' (zie figuur 1).¹¹

Wat wordt bedoeld met 'bestaanszekerheid'?	Percentage (in procenten)
zeker van voldoende geld om in leven te blijven	~55
zeker van goede gezondheidszorg	~45
zeker van een goede woning	~40
zeker van een veilig leven	~35
zeker van voldoende geld om op een prettige manier te kunnen leven	~30
zeker van een baan die voldoende geld oplevert	~25
zeker van veiligheid in het werk	~15
weet ik niet	~5
iets anders	~5

Figuur 1: Overzicht van wat burgers verstaan onder de term bestaanszekerheid, bevolking 18 jaar en ouder, 2023 (in procenten). Bron: SCP¹²

VNG OVERIJSSSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMAIN | 2 OKTOBER 2025

Zie: <https://trendbureauoverijssel.nl/verkenningen/trendweb-2025>

en met 'alles of niets' criteria waardoor mensen die niet geheel in de veronderstelde doelgroep passen buiten de boot vallen.²⁴

Wie profiteert van subsidies?
 Naast het feit dat ondersteuning vanuit de bijstand en het minimaabeleid niet altijd terecht komt bij mensen waar die voor bedoeld is, blijkt dat veel andere maatregelen vooral gunstig zijn voor hoge-inkomensgroepen. Denk aan diverse stimuleringsmaatregelen voor woningisolatie. Vaak kunnen lage inkomens de voorfinanciering die nodig is om in aanmerking te komen voor een subsidieregeling, al niet eens regelen. Met als gevolg dat juist huishoudens in zeer slecht geïsoleerde huizen weinig mogelijkheden hadden om te profiteren van maatregelen die hen hadden kunnen beschermen tegen energiearmoede als gevolg van de stijgende energieprijzen sinds 2021.²⁵

Relevantie voor Overijsselse gemeenten
 De essentie van veel rapporten is dat er meer moet worden gewerkt vanuit vertrouwen. Dat is onder meer te lezen in rapporten van de Commissie Sociaal Minimum, de Raad voor Openbaar Bestuur, en de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. Zij geven naast hun analyses van problemen ook voorbeelden waar de bestaanszekerheid van mensen wel effectief werd ondersteund. Sommige gemeenten doen dat door af te wijken van de Participatiewet. Bijvoorbeeld door soepeler met bijverdiensten om te gaan, waardoor de overgang van een bijstandsuitkering naar betaald werk lonender is.²⁶ Zo is er in Overijssel een gemeente die de zoektermijn van vier weken die geldt voor jongeren die aankloppen voor bijstand, niet toepast, omdat ze ervan uitgaan dat jongeren daarvoor al naar werk hebben gezocht.²⁷

KLIK EN GA NAAR:

DE
LIJDT

MET
WEB

TRENDWEB 2025

Dit laatste raakt aan een oproep die veel terugkomt in recente publicaties: werk vanuit vertrouwen. Denk aan vertrouwen tussen overheidslagen. En overheden en uitvoeringsorganisaties die burgers vanuit vertrouwen tegemoet treden.²⁸ In de ondersteuning vanuit verschillende regelingen wordt duidelijk dat vraagstukken op het gebied van armoede en sociale uitsluiting nooit slechts één oorzaak hebben. Dit vraagt om een andere aanpak dan één specifieke regeling met de focus op één probleem. Het vraagt om maatwerk, laagdrempelige ondersteuning en werken vanuit vertrouwen.

Klik hier en lees meer over:

- A Van mobiliteit naar bereikbaarheid
- B Regionale economie
- K Een arbeidsmarkt met steeds meer gaten
- Q Onzekere overheidsfinanciën

VNG OVERIJSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

Zie: <https://trendbureauoverijssel.nl/verkenningen/trendweb-2025>

TRENDWEB 2025: RODE DRADEN

TRENDBUREAU OVERIJSSSEL

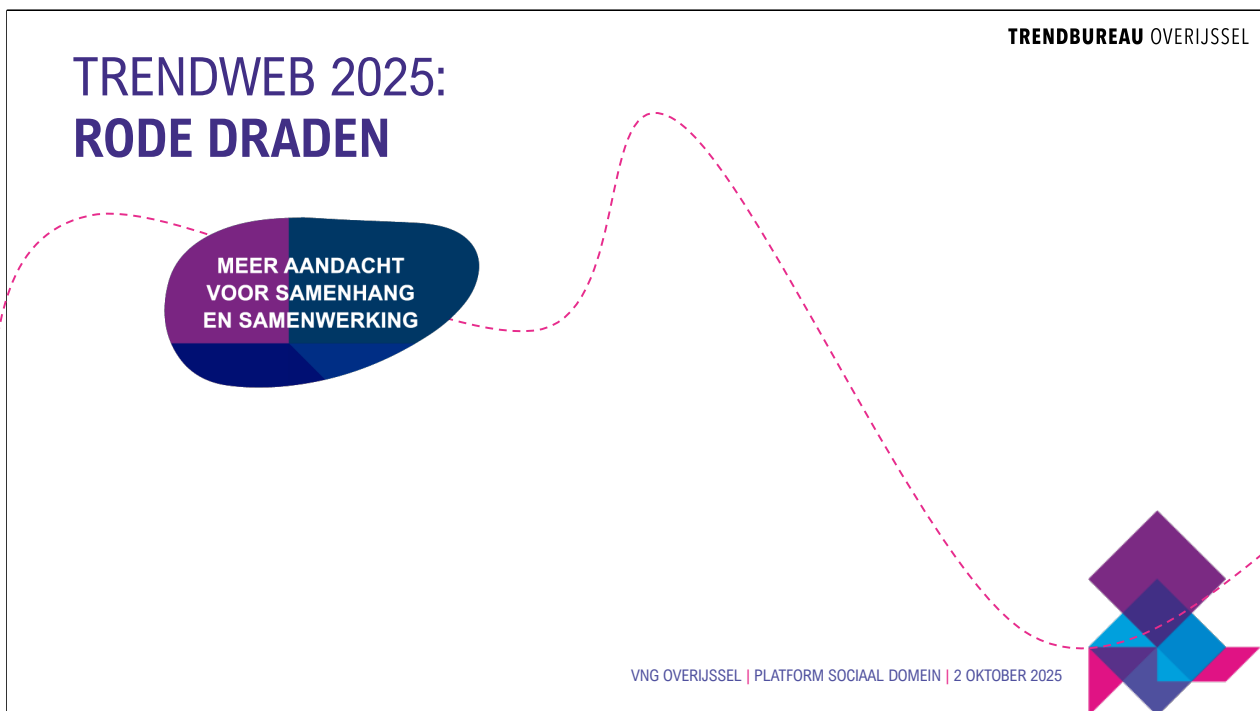
MEER AANDACHT
VOOR SAMENHANG
EN SAMENWERKING

HET BELANG VAN
WAARDEN EN ETHIEK

SNELHEID EN
ONZEKERHEID

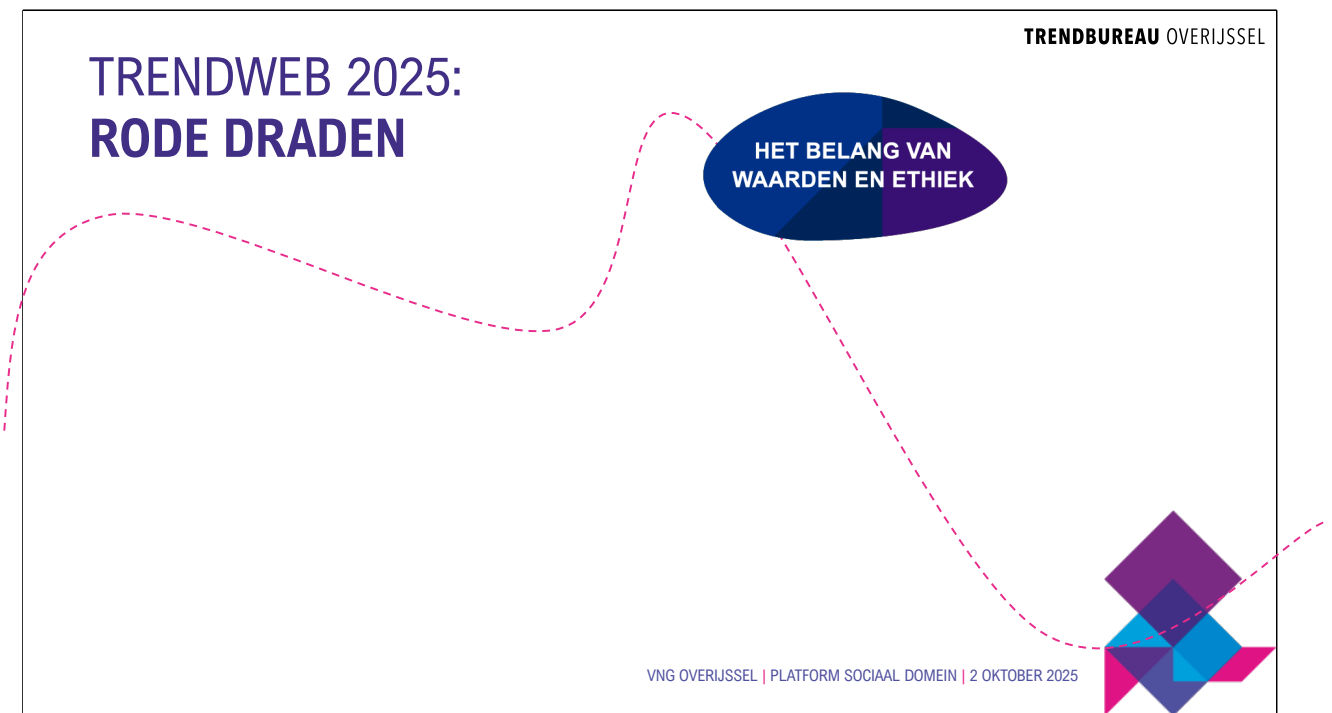
VNG OVERIJSSSEL | PLATFORM SOCIAAL DOMEIN | 2 OKTOBER 2025

Zie: <https://trendbureauoverijssel.nl/verkenningen/trendweb-2025>

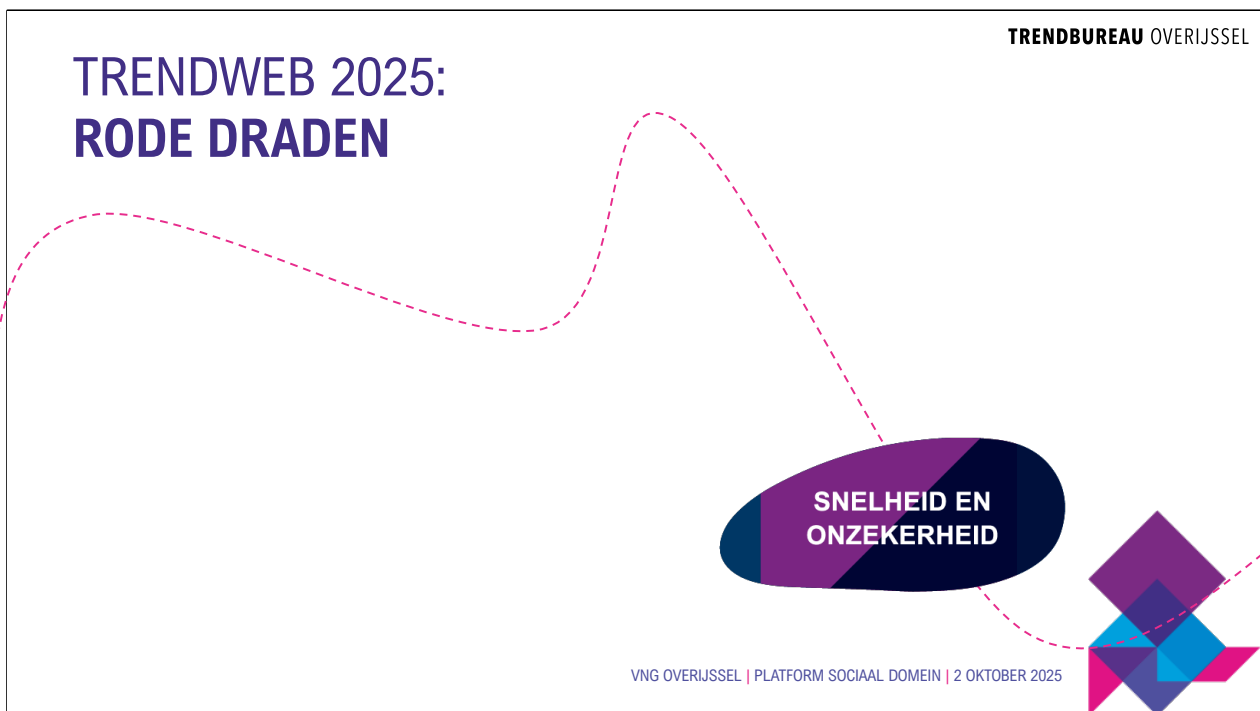
Rode draad 1 - Samenhang en samenwerking

Alles hangt met alles samen' is een uitspraak die vaak wordt gedaan in de wereld van het openbaar bestuur, en dat is niet voor niets. De samenhang en wisselwerking tussen verschillende maatschappelijke vraagstukken is groot. Als je aan een knop draait om een probleem op te lossen, kan het zomaar zijn dat er elders een nieuw probleem ontstaat. Het werkt ook andersom: steeds vaker wordt er over grenzen van beleidsdomeinen heen gekeken om oplossingen te zoeken voor weerbarstige vraagstukken. Soms ligt een oplossing (deels) op een plek waar je niet direct zeggenschap over hebt. Een voorbeeld hiervan is het gedachtegoed over de gezonde leefomgeving. Grote maatschappelijke ontwikkelingen vragen om afstemming en nieuwe vormen van samenwerking en samenspel.² Een open blik, anders denken en ruimte voor experimenten en initiatieven kunnen daarbij helpen

Rode draad 2 - Waarden en ethiek

Een tweede rode draad die opvalt in dit Trendweb is dat waarden en ethiek steeds vaker expliciet aan de orde komen. Het gaat dan om de vraag wat voor gemeente we willen zijn en hoe we omgaan met de belangen van onze inwoners. Hoe kunnen we het goede doen binnen de kaders en taken die er liggen? Dat vraagt om iets anders dan de (vaak dominante) technische discussie over de vraag hoe een probleem kan worden opgelost

Rode draad 3 - Snelheid en onzekerheid

De snelheid en onvoorspelbaarheid waarmee ontwikkelingen in de samenleving zich voordoen is enorm, zowel op lokaal en landelijk als internationaal niveau. Samen met de groeiende verwevenheid van ontwikkelingen zorgt dat ervoor dat de onzekerheid alleen maar lijkt toe te nemen. Het Rijksbeleid geeft niet altijd houvast om een duidelijke koers te varen. Besluiten laten op zich wachten, akkoorden tussen verschillende overheidslagen (zoals het Integraal Zorgakkoord) staan onder druk en ondertussen staat de tijd niet stil. Het is niet eenvoudig om als gemeente grip te houden op grote onderwerpen, terwijl daar landelijk geen besluiten over worden genomen. Maar de uitdagingen op het gebied van bijvoorbeeld zorg, welzijn of woningbouw kunnen ook niet altijd wachten tot besluiten zijn genomen. Dat maakt het soms een grote uitdaging om met zekerheid te sturen, maar des te belangrijker om soms ook het voortouw te durven nemen en te zoeken naar ruimte op lokaal niveau om het verschil te maken en het experiment aan te gaan.

Wat ons ook opvalt is dat er enorme stapels rapporten en adviezen worden geproduceerd over onvoorstelbaar veel onderwerpen. Nieuwe kennis en informatie volgt elkaar zo snel op dat er geen tijd is om na te denken over de betekenis en consequenties van die kennis. Wat vandaag nieuw is, is

morgen alweer oud nieuws. Ook dat kan onzekerheid veroorzaken. Als de kennis iedere dag verandert, wanneer weet je dan voldoende om goed beleid te maken? Waar stuur je op en wat neem je mee in de besluitvorming? En daar speelt ons Trendweb ook weer een rol. We proberen de informatie kort en krachtig voor u samen te vatten en door te verwijzen naar relevante bronnen voor als u meer wilt weten.

trendbureauoverijssel.nl/verkenningen/trendweb-2025

